

אם עשאה בשבת — הרי הוא חייב עליה. (2)

רבי שמעון בן גמליאל אומר: לא רק המתקן את הכלי בשבת חייב. אלא אף המכח בקורנס [פטיש גדול] על הסדן בשעת מלאכה, כדרך שהאומנין עושין בעת המלאכה, הרי הוא חייב, מפני שהוא נחשב בהכאתו על הסדן כמתקן מלאכה. ובגמרא יתבאר מהו התיקון ומהי מהות מלאכת ההכאה בפטיש על הסדן בעת המלאכה.

גמרא:

שנינו במשנה: הבונה בשיעור כל שהוא חייב.

והוינן בה: בנין כל שהוא — למאי חזיא, ומה בנה?

ומשנינן: אמר רבי ירמיה: יש תועלת בבנין כל שהוא, שכן, עני חופר גומא קטנה בשיעור כל שהוא כדי להצניע בה פרוטותיו [והחופר בבית חייב משום בונה. עיין רש"י לעיל עג ב ד"ה פטור עליה].

וכמו כן, מצינו דכוותה גבי משכן שהיה

בהקמתו בנין כל שהוא, (3) שכן תופרי יריעות היו חופרין גומא כדי להצניע בה מחטיהן. וכיון שבמשכן היתה מלאכת בנין בשיעור כל שהוא, וכן גם מצינו אצל עניים, הרי זו מלאכה חשובה להתחייב עליה.

אביי אמר: כיון דמשתכני, שמעלין המחטים חלודה אם שמים אותן באדמה, לא עבדי הכי במשכן. ולכן לא חשיבא מלאכה, כי צריך שתהיה במלאכה שיעור חשוב כמו שהיה במשכן.

אלא, מצינו בנין כל שהוא, שכן עני עושה פטפוטי כירה קטנה, רגליות ברזל כדי להעמיד עליהם כירה קטנה של חרס, (4) לשפות עליה קדירה קטנה.

ומצינו שיעור שכזה גם במלאכת המשכן.

דכוותה, גבי משכן, מבשלי סמנין של צבע, שהכינו אותו כדי לצבוע את יריעות המשכן, אם אירע שחפרה מלאכתו, שהיה חסר להם מעט צמר צבוע, והוצרכו לחזור ולבשל סמנין כדי לצבוע מעט צמר, היו עושין פטפוטי כירה קטנה, לשפות עליה יורה קטנה.

3. לעיל צ א שנינו במוציא פלפלת ועטרן ששיעורן הוא בכל שהוא, ולא נחית הגמרא לפרש היכן היה במשכן הוצאה כל שהוא, דסברא הוא שכיון שהם חשובים שיעורן הוא בכל שהוא, אבל בנין כל דהוא לא חשיב ולכן צריך שיהא במשכן. תוס' ד"ה כל שהוא.

4. כך משמע מרש"י. והחזו"א כלים סי' ז' סקל"ו כתב שאין לפרש שעושה פטפוטין לכירה, ויהיה "לשפות עליה קדירה קטנה" מוסב

2. כך פירש רש"י ד"בשבת" קאי אעושה מלאכה, וכאילו קתני "העושה מלאכה בשבת ומלאכתו מתקיימת".

והריטב"א מביא יש מפרשים דקאי אמלאכה, דהיינו שאפילו אין מלאכתו מתקיימת אלא בשבת בלבד חייב, כדאמרו בירושלמי בנין לשעה הוי בנין.

ובשעה"צ סי' ש"ג סקס"ח דייק מרש"י דלא ס"ל כן אלא דצריך שיהא מתקיים תמיד.